

NMgr. Učitelství výtvarné výchovy pro střední školy – komplet

20 otázek - Student na základě připraveného portfolia obhájí vlastní pojetí otázky.

Umělecko-pedagogická tvorba v kontextu umění, kultury a společnosti

1. Plošná tvorba na SŠ a ZUŠ

Kresba abstraktní a předmětná. Studijní a stylizovaná. Kompoziční a výrazové principy s užitím pro plošné výtvarné vyjádření. Kompoziční a výrazové principy s užitím pro kresbu a malbu.

2. Realizace uměleckého záměru na SŠ a ZUŠ

Kompoziční a výrazové principy s užitím pro malbu. Tvůrčí gesto a přesah v plošných výtvarných technikách. Realizace tvůrčího záměru. Práce v cyklech a technologické experimenty.

3. Fotografie a animovaná tvorba na SŠ a ZUŠ

Fotografie a animace - významní tvůrci v ČR a ve světě, žánrová tvorba ve fotografii, technologie fotografování, postprodukce fotografií a fotomontáž, druhy a principy animace, počítačové 3D modelování, software pro animaci, fotografie a animace ve škole.

4. Multimédia, internet a interaktivní média na SŠ a ZUŠ

Multimédia, software, interaktivní média, role internetu, webdesign, intermedia, hypermedia, multimedia, mixed media a transmedia, net art a internetové umění ve virtuálním a fyzickém prostoru.

5. Experiment a hra v kontextu současného umění a výtvarné výchovy na SŠ a ZUŠ

Příčiny a následky proměn výtvarných technik v umění 20. a 21. století; experimentální přístupy v současném umění; princip náhody ve výtvarném umění, prvky hry v umění a jejich potenciál pro výtvarnou výchovu, explorační výtvarné činnosti a jejich úloha v pedagogické praxi.

6. Užitá grafika a ilustrace pro vzdělávání na SŠ a ZUŠ

Písmo, typy písma, písmo v knize, reklamě a propagaci, dynamická a statická kompozice, barva v grafickém designu, hierarchie textu, obrazu, akcentovaná informace. Merkantilní tiskoviny. Osobnosti O. Hlavsa, J. Solpera, Z. Ziegler. Možnosti klasické a digitální ilustrace. Od A. Kašpara po P. Nikla - významní čeští ilustrátoři.

7. Prostorová tvorba pro vzdělávání na SŠ a ZUŠ

Práce s reálným prostorem, modelování, tvarování, sochařské postupy jako způsob pozorování reálného světa a možnost realizace představy. Práce s materiálem, objektem, prostorem. Proměny sochařských přístupů v průběhu dějin umění (zobrazení prostoru, figury, pohybu). Akční a environmentální tvorba ve veřejném prostoru. Land art, umění instalace. Žákovská prostorová tvorba.

8. Tvořivost, koncept a improvizace ve výuce na SŠ a ZUŠ

Co je to tvořivost? Možnosti rozvoje tvořivosti ve výtvarné výchově. Proměny tradičních technik, jejich příčiny. Originalita, autorství a autenticita uměleckého i pedagogického díla. Náhoda jako tvůrčí princip. Experimentální techniky, hra a improvizace ve výuce. Koncept a autorský záměr v umění i výtvarné výchově.

9. Užití umění, textilní tvorba a design ve výtvarné výchově na SŠ a ZUŠ

Tvarové řešení v závislosti na nových materiálech a vývoji technologií od počátku 20. stol. včetně meziválečného období (Wagnerova škola, Artěl, kubismus, art deco, funkcionalismus, meziválečný průmyslový design, organický design) Založení ateliéru Textilní tvorby na VŠUP, osobnost Antonína Kybala. Tapisérie a umělecká tvorba, bytový textil a móda. Uplatnění v pedagogické praxi.

10. Proměna tvarosloví a nástup nových materiálů v 50. a 60. letech na SŠ a ZUŠ

Podoby bruselského stylu, Makovského škola, Zdeněk Kovář, produkce firem ŠKODA, ETA, TESLA, období normalizace, alternativa M. Knížáka, postmoderna, design konce tisíciletí.). Úloha designéra ve společnosti, nová média. Zásadní výstavy a prezentace.

11. Kreativita a její projevy ve výtvarném umění a ve výtvarné výchově na SŠ a ZUŠ

Otázky originality, autorství a autenticity uměleckého i pedagogického díla; vybrané teoretické přístupy k problematice tvořivosti; metody rozvoje tvořivosti nejen ve výtvarné výchově; jedinečná výtvarná výpověď oproti volbě schematických forem; náhoda a improvizace ve výtvarném umění a edukaci.

12. Konceptuální přístupy ve výtvarném umění a edukaci na SŠ a ZUŠ

Koncept jako autorský záměr v umění i ve výtvarné výchově; koncept ve výtvarném umění; představitelé konceptuálního umění 20. a 21. století; vztah formy a obsahu v uměleckém i pedagogickém díle; osobnostní přístupy ve výtvarné výchově a pedagogický konstruktivismus.

13. Výrazové možnosti současného volného umění v ploše, prostoru a čase na SŠ a ZUŠ

Proměny výrazových prostředků od moderny po současnost, jejich příčiny a následky; tendence a hranice současného výtvarného umění; významní autoři uměleckých děl současnosti.

14. Prezentace současného umění veřejnosti na SŠ a ZUŠ

Současné umění v sociokulturním kontextu; umění ve veřejném prostoru a problematika současného uměleckého provozu; aktuální události umělecké scény; významné galerie prezentující současné umění; odborné časopisy a další zdroje informací (www.artlist.cz; www.isabart.org, Artalk.cz apod.)

15. Keramika a sklářská tvorba ve výtvarné výchově na SŠ a ZUŠ

Kamenina, porcelán, terakota, fajáns – charakteristika. Způsoby vytváření keramiky. 3D tisk. Glazury, engoby, barvítka. Rozdělení skla podle použití. Způsoby tvarování skla. Možnosti dekorování skla a porcelánu. Techniky v současné keramické a sklářské tvorbě a jejich edukační možnosti.

16. Historie výroby skla a keramiky na SŠ a ZUŠ

Hlavní manufaktury, sklárny a porcelánky v Čechách - historický přehled - vrcholné období, normalizace, porevoluční vývoj a současný stav keramického a sklářského průmyslu. Osobnosti českého uměleckého skla a keramiky.

17. Mediální pedagogika a výchova pro vizuální gramotnost na SŠ a ZUŠ

Vizuální a audiovizuální gramotnost, masmédiá a vizuální rétorika, sémiotický (Barthes) a multimodální koncept analýzy mediálních sdělení, web 2.0 a sociální sítě mediální výchova v ČR a ve světě, ochrana psychického a mravního vývoje dětí a mladistvých.

18. Filmová a audiovizuální výchova na SŠ a ZUŠ

Významní tvůrci a filmová díla v ČR a ve světě, druhy videotvorby, videoart a experimentální film, hybridní film a filmové efekty (SFX, VFX, nové tvůrčí profese), technologie tvorby - formy previzualizace a zásady natáčení videodokumentu, postprodukce, praxe filmové a audiovizuální výchovy, video ve škole)

19. Teorie, historie a realizace uměleckých forem, které reagují na životní prostředí. Environmentální tvorba ve výuce na SŠ a ZUŠ

Současný umělecký diskurz na téma klimatické změny, ekologie. Environmentální otázky v souvislosti s vizuální kulturou. Příklady kritických uměleckých děl s tematikou klimatu, ekologie, znečištění, těžby surovin, zvyšování hladiny moří, udržitelnost v oblasti zemědělství. Proměny uměleckých přístupů, způsobů vyjadřování se k této tematice. Souvislosti s průřezovými tématy RVP, možnosti výtvarné výchovy ve vztahu k environmentální výchově.

20. Základní výtvarné techniky a jejich výrazové prostředky na SŠ a ZUŠ

Dělení kreslicích prostředků podle šířky stopy, tekuté kreslicí prostředky, lavírovaná kresba, kresba perem a štětcem. Netradiční techniky - frotáž, monotyp, rytí do nitrolaku, atd. Vynikající kreslíři. Barva v historickém vývoji od středověku po moderní dějiny. Tradiční malířské techniky – pastel, akvarel, tempera, kvaš. Olejomalba, malba „alla prima“ a vrstvená malba. Enkaustika, freska, secco, sgrafito. Moderní malířské techniky. Tisk z hloubky, tisk z výšky a tisk z plochy. Malířské prvky v grafických technikách.

Historie a teorie umění a vizuální kultury

Každý účastník SZZ si v přípravě na ní vypracuje ke každému okruhu obrazovou prezentaci na základě vlastního pojetí okruhu. Obrazový materiál v rozsahu 20 ti reprodukcí využije k věcnému vysvětlení jeho pochopení problematiky okruhu.

1. Jak bylo a je pojmáno umění?

Pojetí umění. Pojetí umění do renesance. Výtvarný výraz v "estetickém" a v "mimetickém" pojetí umění. „Co, nebo „kdy“ je umění? Umění jako světatvorba. Umění jako laboratoř produkující nové znaky a symboly. Proměny pojetí umění ve společnosti a jejich dopad do vzdělávání.

2. K čemu nám jsou dějiny umění?

Dějiny umění. Pojetí dějin umění. Situace dějin umění podle L. Kesnera. Konec umění: prezentace názorů na tzv. "konec umění" s oporou v textech A. C. Dantoa a H. Beltinga. Dějiny umění ve vzdělávacích souvislostech. Dějiny umění v kurikulárních dokumentech vzdělávání.

3. Teoretické přístupy k umění

Vztahy teorie a dějin umění. Teorie umění podle Chalumeaua: fenomenologie umění, psychologie umění, sociologie umění, formalismus, strukturální analýza. Vizuální teorie a jejich místo v umění a ve výchově. Zobrazení a realita. Karteziánský divák. Postmoderní divák. Pojetí umění a vizuální studia.

4. Jak umění funguje

Funkce umění. Polyfunkčnost umění. Funkce uměleckých aktivit v předmětech kreslení a výtvarná výchova. Psychologické a sociální funkce umění. Funkční pohled na současné umění a výchovu. Poznávací funkce umění a výtvarná edukace: světatvorba a fikční světy v umění a ve výchově.

5. Znaky a symboly v umění a ve vzdělávání

Sémiotika, sémiologie, znak, ikon, index, symbol. Erwin Panofsky a ikonologie. Sémiotici umění (Eco ad.) Sémiotické přístupy v teorii umění a výtvarné edukace. Teorie symbolu a jejich dopad do výkladu umění. Sémiotické přístupy v praxi výtvarné edukace.

6. Jaké místo v kultuře zaujímá umění

Teorie kultury. Místo výtvarných uměleckých aktivit v naší kultuře. Pojetí umění v mimoevropských kulturách. Kulturní podmíněnost umění a výtvarné edukace. Specifické aspekty uměleckého vzdělávání v jiných kulturních kontextech.

7. Hranice umění

Existují hranice mezi vědou a uměním? Věda, výzkum (kvalitativní, kvantitativní), poznání (vědecké, každodenní), fakt, hypotéza, dedukce, indukce, abdukce, koherence, konsenzus, instrumentální užitečnost. Cíle vědy a umění v přístupu k realitě a k životu člověka. Vědecké a umělecké poznání. Multidisciplinarita v umění a ve výchově. Hranice oborových kompetencí ve vzdělávání.

8. Umění ve vzdělávacích kontextech

Vymezení pozice výtvarných uměleckých aktivit (tvorba a vnímání) v současném všeobecném vzdělávání a v oblastech mimo toto vzdělávání. Netradiční metody a formy v přístupech k umění ve výchově. Problematika výtvarných činností (obsah a metody) ve výtvarných kurzech, kroužcích, workshopech a dalších formách mimoškolních aktivit pro zájemce všech věkových kategorií.

9. Umění a vizualita

Vizualita v minulosti a v současnosti. Teorie vizuální kultury a jejich možnosti v interpretaci vizuality. Vizuální studia a vizualita. Umění jako zdroj proměn vizuality. Tradiční umění a vizualita. Umělecké styly modernismu a vizualita. Postmodernismus a vizualita. Současná umění a vizualita.

10. Umění a komunikace

Teorie komunikace a vizuální komunikace. Tradiční, moderní a postmoderní umění a vizuální komunikace. Tendence v uplatňování uměleckých stylů v současné vizuální komunikaci. Umění a formy vizuální komunikace 20. a 21. století – graffiti, street art, internet ad. Vizuální komunikace mladé, střední a starší generace.

11. Design a životní prostředí

Životní prostředí jako svět předmětů. Umělecké řemeslo, umělecký průmysl, užité umění, průmyslový design. Současný design a jeho obory. Bauhaus a současné školy designu. Návrhářství v designu. Ergometrie a ergonomie v designu. Výchova k designu ve všeobecném vzdělávání.

12. Umění z hlediska psychologie

Vizuální vnímání a jeho psychologická podstata. Psychologické interpretace umění a jejich uplatňování ve výtvarné edukaci. Využívání psychologických účinků uměleckých produktů v psychoterapii. Terapeutické funkce uměleckých aktivit a jejich místo v umění a ve vzdělávání.

13. Moc obrazu

Masová vizuální komunikace. Obraz v masové komunikaci. Reklama – její teorie a vizuální strategie. Grafický design a jeho možnosti v reklamě s ohledem na ovlivňování konzumenta. Obraz v politickém prostředí. Pravdivost tradičního a elektronického obrazu.

14. Výrazové prostředky architektury

Prostředky tradiční architektury. Prostor, materiál a konstrukce v architektuře. Architektura a urbanismus. Rysy moderní a postmoderní architektury. Tradiční a netradiční architektonické konstrukce. Navrhování architektury. Výchova k architektuře ve všeobecném vzdělávání.

15. Architektura a životní prostředí

Architektura jako činitel proměny krajiny. Kulturní podmíněnost architektury. Architektura velkých aglomerací. Boj o místo na slunci a výškové stavby. Stavba jako symbol. Společnost a architektonické doklady minulosti. Architektura v kurikulárním obsahu výtvarné edukace.

16. Pojetí výtvarných činností v uměleckých školách

Umělecké školství v minulosti a v současnosti. Pojetí přípravy na vysokých uměleckých školách. Specifika uměleckých aktivit v základních uměleckých školách. Formy umění od poloviny 20. století po současnost a výtvarná edukace. Umění akce v uměleckém vzdělávání.

17. Postprodukce v umění

Postprodukce. Bourriaud a vztahová estetika. Teorie postprodukce. Nové programování. Pobývání v historických stylech a formách. Užití obrazů. Využívání společnosti jakožto repertoáru forem. Vstup do světa módy a médií.

18. Umění a technika

Prostředky uměleckého výrazu a technika. Technologie v umění. Technika a styl. Technické inovace jako výrazový prostředek architektury 20. a 21. století. Digitální technologie v navrhování architektury a designu. Architektura, design a 3d tisk.

19. Psychologie architektury a designu

Světlo, barva, tvar, prostor, ... v architektuře a designu z hlediska psychologických účinků. Psychologické účinky vizuálních forem architektury a designu. Psychologické interpretace architektury a designu. Emocionální účinky umění.

20. Provoz umění

Galerie a muzea umění. Obchod s uměním. Sběratelé umění. Aukce umění. Výstavy umění. Umělci, teoretici umění, kurátoři výstav. Umělecká hodnota. Školené a neškolené umění. Skryté umění. Konceptuální umění v provozu umění. Výchova k umění a provoz umění.

Didaktika a empirický výzkum ve výtvarné výchově

1. Metodika výuky a realizace kurikula na SŠ a ZUŠ

Výuka, vyučovací proces a učební prostředí ve výtvarné výchově. Obsah vyučování a učení, kurikulum a jeho vztah k metodám výuky. Metodologie, metodika a metoda ve výtvarné výchově. Realizované, skryté, formální kurikulum ve výtvarné výchově. Kurikulární dokumenty u nás i v zahraničí. Problematika výtvarné tvorby ve smyslu naplňování kurikula. Kurikulární výzkum ve výtvarné výchově.

2. Učební výtvarná úloha na SŠ a ZUŠ

Interakce mezi učitelem, žáky a obsahem na podkladě učebních úloh ve výtvarné výchově. Situace výuky a zkušenost. Transformace obsahu a realizace kurikula ve výuce. Učební úloha jako základ sémantizace a konceptualizace vzdělávacího obsahu ve výtvarné výchově. Intersubjektivní, subjektivní a objektivní stránka obsahové transformace v učebních úlohách. Konceptová analýza tvořivých úloh a její vztah ke kurikulárním dokumentům. Problematika hodnocení ve výtvarné výchově. Reflexe, analýza, zlepšování kvality výuky.

3. Galerijní a muzejní pedagogika na SŠ a ZUŠ

Galerijní a muzejní pedagogika – historie, východiska, typologie v mezinárodním kontextu. Škola brněnská, pražská, olomoucká. Metodika galerijních animací. Galerijní animace z pohledu pedagogického konstruktivismu a zážitkové pedagogiky. Interpretace uměleckého díla konceptualizace obsahů, denotace, exemplifikace, exprese a imprese). Vazba na RVP (vymezení obsahů a cílů, průřezová témata). Příprava, realizace a dokumentace galerijní animace. Hodnocení galerijní animace, reflexe, alterace.

4. Současný výtvarně-pedagogický diskurz na SŠ a ZUŠ

Východiska současné výtvarné pedagogiky: umělecká a výtvarná tvorba; vědy o umění (dějiny umění, estetika, sociologie umění, psychologie a filozofie umění či sémiotika) a vizuální studia; didaktika výtvarné výchovy a oborového pedagogického výzkumu, včetně mediálního vzdělávání. Mezinárodní kurikulární diskurz ve výtvarné výchově. Cíle výtvarné výchovy v průběhu její historie a vývoje do současné doby.

5. Historie výtvarné výchovy a její koncepce na SŠ a ZUŠ

Historický vývoj výtvarné výchovy u nás v kontextu vývoje výtvarné výchovy ve střední Evropě. Počátky zájmu o dětský výtvarný projev. Počátek předmětu – kreslení. Vlivy alternativních pedagogických soustav a jejich odraz v českém školství. Socializace umění. Avantgarda a její odraz ve výtvarné výchově. FEA, INSEA, oborové časopisy. Koncepce tvořivosti. Výtvarná výchova v období socialismu a po r. 1989. Pluralita. Zahraniční vlivy. Koncepce, tendence ve výtvarné výchově, RVP, ŠVP. Učitelovo pojetí výuky. ENViL.

6. Dětská a žákovská výtvarná tvorba na SŠ a ZUŠ

Zákonitosti a specifika vývoje dětského výtvarného projevu. Vývoj tvořivých schopností, funkce hry a výtvarný projev. Charakteristické znaky dětského výtvarného projevu. Rozdíly ve výtvarném vnímání a výtvarné tvorbě. Typologie žákovské tvorby.

7. Uplatnění teorie artefietiky při přípravě výuky, při její reflexi, analýze a hodnocení kvality výuky na SŠ a ZUŠ

Teorie symbolizace, dvojrozměrná sémantika (intenze, extenze), exprese a expresivní experimentace, expresivní tvorba a tvořivost, kurikulum, obsah a jeho transformace, sémantizace a instrumentalizace zkušenosti, reflektivní dialog, poznávací motiv.

8. Klíčové pojmy artefietiky jako nástroj pro analýzu výtvarných úloh a pro hodnocení kvality výuky na SŠ a ZUŠ

Denotace, exemplifikace, exprese, expresivní tvorba, komponenty zkušenosti (tematická, konstruktivní, empatická, prožitková), fikční světy a světy reálných možností, expresivní experimentace, sémantizace a instrumentalizace zkušenosti, psychické modality (ekvivalence, pretend, reflexe)

9. Výtvarná výchova v mezinárodním kontextu na SŠ a ZUŠ

Mezinárodní spolupráce a projekty v oblasti uměleckého vzdělávání. Možnosti zlepšování soudobé praxe na základě mezinárodního srovnání. Mezinárodní kontext jako zázemí interpretace. Srovnávací výtvarná didaktika. Realizované srovnávací didaktické práce v českém prostředí. Pojetí vzdělávacích cílů v ČR a v Evropě. INSEA, ENViL a návrh referenčního rámce vizuální gramotnosti, mezinárodní INSEA. Klíčové kompetence evropského občana a přínos výtvarné výchovy k nim.

10. Interkulturní výtvarná didaktika na SŠ a ZUŠ

Diskurz výtvarné pedagogiky ve vztahu k interkulturnímu a transkulturnímu vzdělávání, osobnostním přístupům ve vzdělávání i vizuální kultuře v době globalizovaných médií. Přístup komparativní a interkulturní, specifika etnopedagogiky. Výzkum ve srovnávací a interkulturní didaktice. Praxe a teorie výtvarné výchovy v ČR a ve světě. Vzdělávací cíle EU, klíčové kompetence a oborové cíle. Průřezové téma RVP „multikulturní výchova“ a jeho začleňování do výtvarné výchovy.

11. Kvalitativní, kvantitativní a smíšený přístup v empirickém výzkumu ve výtvarné výchově na SŠ a ZUŠ

Teorie a výzkum ve výtvarné výchově, kvalitativní výzkum, kvantitativní výzkum, smíšený výzkumný design, cíl a problém výzkumu, výzkumné proměnné, výzkumné otázky.

12. Empirický výzkum jako zdroj informací pro zkvalitňování praxe ve výtvarné výchově na SŠ a ZUŠ

Teorie a fakty ve výtvarné výchově, analytická reflexe praxe, informace a rozhodování ve výuce, kategorizace a problém proměnných, relační a substanční pojetí výzkumu výuky.

13. Výzkum výuky jako zvláštní součást reflektivní praxe ve výtvarné výchově na SŠ a ZUŠ

Teorie a faktografie jako zdroj informací ve výtvarné výchově, reflexe a výzkum praxe jako zdroj informací, informace při rozhodování ve výuce, ověřování poznatků z reflexe a výzkumu.

14. Reflexe ve výtvarné výchově a její podpora prostřednictvím výzkumných postupů ve výuce na SŠ a ZUŠ

Relační pojetí výzkumu výuky při analýze výuky a hodnocení její kvality, hloubková struktura výuky a její analýza, problém integrity výuky ve výtvarné výchově, podpora integrity výuky reflexí a výzkumem.

15. Zkvalitňování výuky ve výtvarné výchově s podporou reflexe a výzkumu na SŠ a ZUŠ

Informace a rozhodování ve výuce, kvalita výuky, determinanty výuky, reflexe a výzkum jako zdroje informací o výuce a její kvalitě, evaluační výzkum, akční výzkum, vzájemná podpora kvalitativního a kvantitativního výzkumu.

16. Sdílení a tvorba obsahu časově nezávislých vizuálně obrazných médií na SŠ a ZUŠ

Digitální gramotnost, zvláštnosti digitální tvorby a softwarových nástrojů ve fotografii, počítačové grafice, digitální kresbě a ilustraci, web designu a 3D modelování, bitmapové a vektorové editory, praxe a možnosti ve výtvarné výchově.

17. Časově závislá média - sdílení a tvorba dynamického mediálního obsahu na SŠ a ZUŠ

Digitální gramotnost, zvláštnosti softwarových nástrojů a digitální tvorby videa, 2D a 3D animace, motion designu a tvorby VFX efektů, praxe a možnosti ve výtvarné výchově.

18. Základní tvůrčí, reflektivní a sebereflektující procesy vztahované k uměleckým aktivitám, zejména ve vizuální oblasti na SŠ a ZUŠ

Expresivní proces, expresivní zážitek a jeho jednotlivé komponenty z pohledu sebe/ poznání a tvorby v arteterapii a v umění; estetická a poznávací distance v umění (V. Zuska).

19. Reflexe a sebereflexe v umění a v arteterapii na SŠ a ZUŠ

Fantazie, imaginace, symbolizace a projekce z hlediska psychologie a umění, fáze tvůrčího procesu.

20. Arteterapie a pozitivní prevence psycho-sociálních patologií včetně rasové nebo interkulturní nesnášenlivosti jako prostředek k sebeaktivačnímu rozvoji v úrovni personalizace, socializace a enkulturace na SŠ a ZUŠ

Expresivní terapie, arteterapie a její jednotlivé přístupy, základní metody a formy, sebeaktivační tendence, psychosociální pozitivní prevence, artefiletika.